

BİR KİTAP, BİR ÇOCUK, BİR KÜTÜPHANE: DEĞİŞİMİN BAŞLANGICI -1-

Uygarlık ve kültür olgusunun çekirdeği olan bilgi,¹ yazı öncesi dönemlerde oluşmaya ve kullanılmaya başlanmıştır. Tarih öncesi, efsane temelli kültürlerde bilgi, ilkin doğal gereksinimlere dayalı ön plana çıksa da, zamanla yaşamın bir parçası olmuş; bilgiyi elde etme, bilgiyi kullanma yönünde girişimler genellikle büyücüler kanalıyla yürütülmüştür. Günümüzün efsane temelli toplumlarında (ilkel/vahşi toplumlar) da bu durum değişmemiştir.²

Bu bağlamda Sümerler tarafından M.Ö. 3.200 yıllarında Mezopotamya'da icat edilen yazı, insanoğlunun düşüncelerini ifade edebilecekleri her bir şeyin düzenli bir göstergesi, simgeler ve semboller bütünü oluşturmuştur.³

Yazının bulunmasıyla büyü'nün yerini dinin alması ve yazılı belgelerin 'insan eylemi, duygu ve düşüncesini de içermesi; Kütüphane'nin vazgeçilmez öğesinin bilgi olduğu varsayımını da pekiştirmiştir. Kütüphanenin somut nesnesi olan bilgi ilk olarak taş, daha sonraki süreçlerde kil tabletleri, ağaç kabuğu, yaprak, deri, papirüs, parşömen, kumaş, kağıt vb. gibi işlenebilen malzemelerde yer almıştır.⁴

İlkel toplumlarda insanlar doğa ile iç içe olmuşlar ve öğrenmelerini deneme yanılma yoluyla gerçekleştirmişlerdir. Tarım toplumunun oluşmasıyla da toprağın işlenmesini keşfetmişler ve sonuçta tarımda yerleşik hayatı başlatarak küçük köyler oluşturmuşlardır. Buhar makinesinin icadıyla da sanayi devrimi başlamış ve sermaye güç olmuştur.⁵

Tarım ve sanayi toplumlarında "güç" insan ve makine

gücünü elinde bulundururken bilgi toplumunda ise "güç", "bilgi" olmuştur.⁶ Dolayısıyla bilgi toplumuna geçişte "sermaye" stratejik kaynak olmaktan çıkmış "bilgi" güç olmuştur.⁷ Amerikalı Bilgi Bilimci ve kütüphaneci Shera da, insan yaşamı için gerekli dört öge olan hava, su, güneş ve besine beşinci öge olarak "Bilgi"yi eklemiştir.

Ancak bilginin güç haline gelebilmesi, bilgiye erişmek ve onu yaygın biçimde kullanmakla doğru orantılıdır. Eski den gelişmiş olduğu kabul edilen ülkeler sanayi alanındaki başarılarıyla değerlendirilmekteydi. Günümüzde ise bilginin üretimi ve yaygın olarak kullanımları, ihracıyla ilişkilendirilmektedir. Çünkü artık bilgi alınıp satılan bir meta haline dönüşmüştür. Bilginin ham maddesinin yine bilgi oluşu gerçeğini de düşündüğümüzde bilginin hayati önemi daha iyi anlaşılmaktadır.⁸

Üretilen bilgi, kağıt ve matbaanın icadıyla birlikte sözlü kültürden yazılı kültüre geçmiştir. Bilgi bu süreçte "çoğaltma-biriktirme" aşamasına gelmiştir. Dolayısıyla tarihi süreçte üretilen her türlü bilgi kaynağını (kitap ve süreli yayınlar ya da başka her türden çizgisel, görsel, işitsel yayınlar) toplayıp derleyerek düzenli koleksiyonlar halinde okurların bilgi, araştırma ve eğitim amaçları doğrultusunda kullanımlarını sağlayan "Kütüphaneler" toplumların hizmetinde yerini almıştır.

Küreselleşme ile birlikte bilgi teknolojilerindeki gelişmeler bilginin üretim ve erişim süreçlerini değiştirmiştir. Bilgi artık sayısallaştırma teknikleriyle, sı-

nır tanımadan elektronik ortamda bilgi kullanıcılarına ulaşır hale gelmiş ve e-dünya'yı yaşamımıza getirmiştir.

Toplumumuz ne yazık ki, hâlâ sözlü kültür öğeleriyle bilgi sahibi olma alışkanlığını sürdürmektedir. Halkımızda okuma kültürü yok denecek kadar az olup "okur-yazar" başarısını görmeden "bilgisayar-okuryazarı" veya "internet-okuryazarı" olmalarını beklemek hayaldir.

Edirne'de son yıllarda gelişen bazı olaylarda çocuklarımız okul bahçelerinde, ellerinde silah veya kesici aletlerle birbirlerine zarar verir duruma gelmiştir. Oysa biz onları kitaplarla buluşturmalıyız. Çünkü bilgi, şiddetin ve karanlığın yerine ışık bırakacak yegâne güçtür. Geleceğe, yalnızca okuma alışkanlığı kazanmış, bilgiyi ve anlayışı kendine yol gösterici kılmış bireylerle ulaşabiliriz.

Üretilen bilginin büyük hızla artması, gelişen bilgi teknolojileriyle de hızla paylaşılıp yaygınlaşması, bilgiyi toplayan kütüphanelerin de giderek biçim ve içerik değiştirmesine, amaçlarının da değişik yönlerde gelişmesine neden olmuştur.

Kütüphaneler insanların yaşamlarını daha iyi sürdürebilmeleri için toplumun fertlerini bilgilendirmek, toplumda bilgi edinme bilincinin gelişmesine katkı sağlayarak bilgi toplumunun oluşmasına katkı sağlamalıdır. Araştıran, üreten, düşünen ve sorgulayan bir toplum oluşumunda toplumsal önemi olan halk kütüphaneleri, düşünce özgürlüğünün ve fırsat eşitliğinin yaratılmasının da temel taşlarından birisidir.⁹

21. yüzyılda "Bilgi İnsanı"nın yetişmesinde ve halkın sosyalleşmesinde önemli yeri olan halk kütüphanelerinin 2023 yılı sonu itibarıyla Türkiye'deki toplam sayısı 1.295'dir.¹⁰ 2016 verileriyle Türkiye ile yakın nüfuslara sahip Fransa'da 16.100, İtalya'da 6.042 ve Almanya'da ise 5.021 halk kütüphanesi hizmet vermektedir. Türkiye'den çok daha az nüfuslu Polonya'da 8.050, Romanya'da 2.406 ve Çekya'da 6.245 halk kütüphanesi,¹¹ 2014 yılı verileriyle Bulgaristan da ise 2.722 kütüphane (Bölge, Belediye ve Çitalište Kütüphanesi)¹² yer almaktadır.

Osmanlı döneminde Edirne'de 4 padişah vakıf kütüphanesi yer almıştır. Bu vakıf kütüphanelerinden günümüze sadece Selimiye Camii içinde yer alan Sultan Selim Kütüphanesi erişmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Edirne'de kurulan Halkevi sayısının 1947 yılında 8, Halkodası sayısı da 35'dir. Günümüzde ise Edirne'de merkez ve ilçelerindeki açık olan toplam kütüphane sayısı 9'dur.

Yukarıda verdiğimiz verilerde görüldüğü gibi Avrupa ülkelerindeki halk kütüphaneleriyle ülkemiz halk kütüphane sayıla-

rı arasında fark olduğu görülmektedir. Bu farktan da anlaşıldığı üzere Türkiye'deki halk kütüphanesi sayıları yetersizdir.

Bugün Edirne merkez ilçe de var olan halk kütüphanesi sayısı 1'dir. Edirne'nin yalnızca bir halk kütüphanesiyle yetinmek zorunda olması, kitaplara ulaşamayan çocukların hayalleriyle birlikte bilgiye olan mesafeyi de büyötmektedir. Kentin 28 mahallesinde yaşayan her yaştaki halk kitap, dergi vb. kültür yayınlarıyla dolayısıyla bilgiyle buluşmamaktadır. Bireyin sosyalleşmesini sağlayan, bilgi insanı olmasına katkı sağlayan böylesi bilgi merkezlerinin azlığı geleceğimiz açısından çok üzücüdür.

Her mahallede bir kütüphane, her çocukta bir umut yaratır. Bilgi toplumuna ulaşmanın yolu, yerel düzeyde güçlü bilgi merkezleri oluşturmaktan geçmektedir.

Yarın Devam Edecektir.

Kaynakça:

1- Soysal, Özer (1998) Türk kütüphaneciliği/Bilginin Yazgısı. Ankara: Türk Kütüphaneciliği Derneği, s.208.

2- Keseroğlu, H. S. (2005). Kütüphanenin Tözü: Tarih Öncesi Dönemde Bilgi. Türk Kütüphaneciliği, 19(3), 297-307.

3- Özkaral, Tuğba Çevriye (2015) Eskiçağda Yazı, kitap ve Kütüphanenin oluşum süreci; Günümüz Eğitime katkıları, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Yıl:2015, Sayı:34, s.373

4- Keseroğlu, H. S. (2005). Kütüphanenin Tözü: Tarih Öncesi Dö-

nemde Bilgi. Türk Kütüphaneciliği, 19(3), 297-307.

5- Bilar, Ender (2004) Küreselleşen Dünya'da Bilgi Paylaşımı ve Kütüphaneler, Edirne:Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi, s.50.

6- Tonta, Y. (1999). Bilgi toplumu ve bilgi teknolojisi. Türk Kütüphaneciliği, 13, 363-375.

7- Tonta, Y., & Küçük, M. E. (2005). Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Temel Dinamikler. Türk Kütüphaneciliği, 19(4), 449-464.

8- Yurdadoğ, Berin (2004) Kitap Hakkında, (Küreselleşen Dünya'da Bilgi Paylaşımı ve Kütüphaneler kitabı içinde s.5.) Edirne: Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi Yayınları No.: 38, s.148

9- Sağlamtunc, Tülin (1997) ulusal bilgi politikası ve bilgi merkezi olarak kütüphanesi, 33. Kütüphane Haftası Bildirileri içinde Yay. Haz. Bülent Yılmaz, sf.32.- Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği Yayınları No:25, s.173.

10-https://kygm.ktb.gov.tr/Eklenti/123668,2023-yili-istatistik-bilgileri-pdf.pdf?0

11-https://www.ntv.com.tr/sanat/dunya-kutuphane-haritasindaturkiyenin-durumu-ne,pHbBbcN6zkybR5BLahyxxQ

12-Altay, Ahmet; Yankova, Ivanka (2016) Türkiye'de Ve Bulgaristan'da Halk Kütüphanesi Hizmetleri: Nicel Bir Karşılaştırma, Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, Temmuz 2016, s. 9.

Ezan Vakitleri					
İmsak	Güneş	Öğle	İkindi	Akşam	Yatsı
05:06	06:37	13:20	17:00	19:54	21:19

Yenigün
OFSET
GAZETECİLİK VE MATBAACILIK

YEREL SÜRELİ YAYIN

Kuruluş: 5 Mayıs 2005

Kurucusu ve Sahibi:

Hasan Tahsin ERYONAR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Tarık ERYONAR

Haber Editörü

Özgür ORHAN

Tarih: 8 NİSAN 2025 Sayı:5963

UETS adresi: 15602-06750-41933

Baskı, Yönetim, Yazışma Adresi:

Yenigün Ofset Gazete ve Matbaa Tesisleri

Çavuşbey Mahallesi Mumcular Sokak (Makedonya Kulesi Karşısı) No. 16/B EDİRNE

Tel: 0 (284) 213 51 82

WHATSAPP İHBAR HATTI: 0 541 225 27 57

İrtibat Bürosu:

Sabuni Mahallesi Bedesten Dış Dükkanları No: 5 EDİRNE

Tel: 0 (284) 225 27 57 Tel/Fax: 0 (284) 214 33 31

Yıllık Abone Bedeli:3500 TL. - Şehirdışı Abone Bedeli:4000 TL. -

Resmi İlanlar Sütun cm:140 TL. - Zayı İlanı 200 TL.

Fiyatı 5 TL. Fiyatlara KDV dahil değildir.

Renkli basılmasını istediğiniz özel ilan ve reklamlar pazarlığa tabidir.

GAZETEMİZDE YAYINLANAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

www.edirneyenigun.com

NÖBETÇİ

EDİRNE

E
ECZANE

EZGİ ENGİN ECZANESİ

1. MURAT MAH. ZÜBEYDE HANIM CAD. ARMAĞAN
SİT. B/12 EDİRNE
02842132547

TRAKYA ECZANESİ

SARICAPAŞA MAH. KADIRHANE CAD.NO:15 ÖZEL TRAKYA HASTA
ACİL KARŞISI EDİRNE
02842121328

VERESLİ CAN ECZANESİ

KOCASINAN MAHALLESİ ALPARSLAN TÜRKİŞ CADDESİ
ALİVA RESIDANCE NO:14/74
02845021128